

A-j 't lèven wilt aolen mu-j toch èten

Zo luud een old Zwols gezegde en dōör giet disse keer 't stukkien Zwolse skrieveri'je aover. Momenteel wōrt ter ärd ewärkt in 't al 3 jōör löögstaonde **Refter** op 't Bethle-emkärkplein an de Sassenstraote. In mien jeugd was de *Gemeentelijke Andels-dagskoele* in 't Refter evestigd en dōör adde ik dus elemaole niks te zuken. Ik bin immers op-egruuid met Jimmie van Boudewijn de Groot en anders a-k now met een bōrt veur de kop mutten lopen. Maer umdät ik nog nooit in 't Refter waere ewest kon ik 't now toch niet weerstaon umme tiedens de verbouwing dōör naor binnen te lopen en toestemming te vraogen ien en ander met de camera vaste te lègen.

't Refter zoas wi'j 't kennen is ooit onderdeel ewest van 't grotere **Klooster Bethle(h)em**. Ook de in 1309 ebouwde **Bethle-emkärke** was een onderdeel van Klooster Bethle-em die is esticht deur de uut Deventer kommende, maer in Zwolle wonende Kanunnik en Dèken, **Bernard van Vollen(h)ove**. (wonende in de (h)Of van Vollen(h)ove) Nao de reförmasje is 't klooster of-ebrōken met uutzondering van de Kloosterkärke en 't Refter.

Dōörnāo ef 't Refter zels nog een posien as kezerne veur de Franse soldaoten ediend.

het Refter ca 1900

't Refter ef as gebouw een monumentale status en stamt uut ca 1350 en is dus ebouwd nao de grote stadsbrand van 1324 wōörvan nog steeds de brandsporen bint te vinnen op de muren van de Bethle-emkärke.

schroeiplekken stadsbrand

Na de renovatie .. 1922

't Is in de loop der tied met regelmaat ewiezig ewörren en zels bi'j de grote resterasie van 1915-1917 aoste kompleet verni'jd, wöörbi'j ook de uitbreiding an de achterkante is bi'j-ebouwd. Ierdöör is de olde oorspronkelijke L-vörmige opzet veranderd in de uidige U-vörmige plattegrond.

Over de kelders onder 't Refter bestaon de meest spannende veraelen en die mu-j ook gewoon in de stadsgeschiedenisse laoten bestaon. 't Past ter gewoon bi'j. Die 26 meter lange kelder sprèk met al zien baogen, dichtemetselde deurgangen en vremde oeken töt de verbeelding. De beruchte onderaerdse gangen ? . . . Netuurlijk bint die der ewest en die ligt ter misskien nog wel !

Anders was ter ook nooit een St. Lucienacht in Zwolle ewest (12-13 december 1416). Maer iets anders is dät toendertied aoste alle stienen gebouwen onderkelderd waeren en men ook makkelijk onder de gewelven deur van kelder naor kelder kon kommen.

Op de enörme zolder bint zels de oorspronkelijke *spantjukken* bewaerd eblöven en prachtig zichtbaer.

Ach 't onbegeleid ni'jskierig snuffelen deur zo'n pand . . . ik kanne der wel een poosien zute met wèèn. 't Was veur mi'j gewoon een ontdekkingstocht. En jao ik mutte nog een keertien terugge umme te kieken wat ter van emaeht is.

Refter is een ofgeleide van 't Latijnse woord **refectorium** wat ienvoldiger *èètzaal in 't klooster* mag betèkenen. Aloewel taolpuristen beweren dät 't **de refter** mut wèèn en niet **'t Refter** kunnen die veur mi'j netuurlijk 't dak op. Niet umdät zi'j ongeliek ebben, maer net zo min geliek. Verklöring . . . A-j as kloosterling wilt gaon èten gao-j naor **de refter** (*naar de eetzaal*), maer in Zwolle eben wi'j 't aover een lös staond gebouw dät vrogger de èètzaal van **'t Bethle-emklooster** is ewest en döörumme sprèken wi'j ieraover van **'t Refter**.

Der zo-j toch aoste trek van kriegien ? (*Onger was een verböden woord bi'j ons thuis, dät accepteren mien va niet en ie adden zo een zinksoezert te pakken a-j 't probeerden.*) Maer a-j now toch trek ebben ekrègen, ku-j strakkies mooi in 't Refter terechte. Want de oorspronkelijke èètzaal veur de kloosterlingen (*de refter*) wört now een èètgelègenheid veur ideriene.

De uutbaters willen oe der strakkies van ärte welkom ieten en a-j dan is rustig an een töfeltien zitten te èten, ku-j ook mooi is èven de gebrandschilderde ramen op de begaone grond bekieken. Disse glas-in-lood vensters stammen uut de tied van de *Gemeentelijke Handelsdagskoele*.

De veurstellingen ebben betrekking op de andel en industrie.

Ook ku-j ier en döör in de vensters nog wel namen vinnen van Zwolse bedrieven die zo'n raam ebben eskunnen.

typo graphia - J.C. Tjeenk Willink 1936

Met mekaere weer een mooie gelègeneid umme de verrassende Binnenstad van Zwolle te leren kennen. A-j 't lèven wilt aolen mu-j immers toch èten en wöör doe-j dät smaekelijker dan juist in een gebouw dät ter al meer dan 660 jöör veur is bedoeld.

September 2016

